SVOBODA СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятайте про Україну!

VOL. XCI JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, NOVEMBER 21, 1987 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 21-го ЛИСТОПАДА 1987 Ч. 224. РІК XCIV.

СВЯЩЕНИКИ В. РОМАНЮК І М. САС—ЖУРАКОВСЬКИЙ ДОМАГАЮТЬСЯ ВИЇЗДУ З СССР

(ЗП УГГ). — Два українські священики, о. Мирон Сас—Жураковський і о. Василь Романюк, звернулися до Президії Верховної Ради СССР із проханням про дозвіл виїхати їм з родинами за межі СССР, оскільки вони зазнають там постійних репресій.

Обидва священики — колишні політв'язні, обидва багаторічні відмовники.

Водночас вони звертаються до урядів західніх країн і до громадськості вільного світу допомогти їм здійснити законне право, передбачене совєтськими і міжнародними законами.

ЗП УГГ закликає українську громаду допомогти тим двом українським священикам.

Управа Українського Музею обговорила пляни на майбутнє

Ню Йорк (Л. Дражневська). — В суботу, 31-го жовтня, і в неділю, 1-го листопада ц.р., відбулася нарада Управи і співробітників Українського Музею в Ню Йорку, на якій було обговорено актуальні проблеми поточної праці Музею і розглянуто пляни на майбутнє. Нарада відбулася на Союзівці.

Під час наради, під головуьанням д-ра Богдана Цимбалістого, було детально розглянуто проєкт, який підготувала Комісія планування на дальшу мету. Ця комісія, до якої входять директор УМ Марія Шуст і члени Управи — Тит Геврик (голова комісії), д-р Осип Данко, Віра Скоп, Ольга Ставнича і Оксана Тритяк працювала над проєктом понад рік, враховуючи побажання членів музею. Копії проєкту, що має 79 сторінок, були заздалегідь розіслані всім членам Управи.

Два дні учасники наради подавали свої зауваження і доповнення. Проблеми плянування діяльности всіх ділянок праці музею (наприклад, збирання і збагачення колекцій, їх зберігання, улаштування виставок тощо) лежить у двох площинах.

Поперше, треба заплянувати діяльність музею в новому будинку, який ще треба побудувати на купленій ділянці землі в українській дільниці Ню Йорку. Будівництво восьмиповерхового будинку, проєкт якого виконав видатний американський архітект Сезар Пеллі, коштуватиме дуже дорого і триватиме кілька років, поки українська громада збере на це гроші. Але вже тепер треба плянувати якнайкраще показати у величному будинкові багатство української культури, як і які колекції збирати, на чому робити наголос. Кампанію збирання грошей теж треба плянувати.

З другого боку, треба плянувати діяльність музею в теперішньому малому приміщенні, де музей перебуватиме ще кілька років, доки переїде до нового будинку.

Нарада в основному ухвалила запропонований комісією проєкт, в якому наголошено, що музей повинен і далі підтримувати високий стандарт у ділянках збагачення і зберігання колекцій, улаштування виставок і видання високоякісних публікацій.

Кілька учасників наради запропонували доповнення до проєкту. Наприклад, було підкреслено важливість збирання документів, фотографій та інших матеріялів, що насвітлювали б різні аспекти життя на Україні під комуністичним режимом, наприклад, документи про перебування українців у совєтських концтаборах, матеріяли самвидату тощо. Крім того, пропонували збирати матеріяли про життя українців у різних країнах світу.

Треба збагачувати фотоархів музею, який має нині понад 4,000 експонатів, що зберігаються за методами сучасного музейництва.

Підкреслено важливість придбання для образотворчого відділу музею творів видатних українських мистців, зокрема Олександра Архипенка. Музей уже має колекцію праць Василя Кричевського, твори Якова Гніздовського. Для виставок у новому будинку потрібно мати більше картин.

Учасники наради говорили про пересувні виставки музею. Особливий успіх ма

(Закінчення на стор. 3)

В ЄРУСАЛИМІ ЗАКІНЧЕНО ПЕРЕПИТУВАННЯ ПСИХОЛОГА

Єрусалим, Ізраїль (АНЧЕЙН, тел.). — Тут у четвер, 19-го листопада, закінчив свої свідчення голляндський психолог жидівського роду Віллєм Альберт Ваґенар, доказуючи ще раз, що прокуратура і інвестигатори на процесі Івана Дем'янюка не перевели правильно опитування свідків щодо їхньої пам'яти і упізнання із знімок.

Прокуратор Міхаель Шакед приніс кілька статтей науковців, які оспорюють вартість прикладної психології у розпізнаванні запідозрених у злочинах осіб. Ваґенар обзнайомлений з тими статтями, але сказав, що в науковому світі завжди так буває, що існують спірні погляди. У цьому випадку вичислені Шакедом науковці є меншиною, а науковець МекКлоскі, виглядає, за останні 40 років нічого не читав і нічого не навчився.

В. Ваґенар сказав, що існує тільки одне дослідження з перспективи 40 років. Це праця д-ра Баріка із 400 випускниками середніх шкіл, які себе знали на протязі чотирьох років. З них пороблено фота, поділено на дев'ять груп і передано їм фотоальбоми та дані про себе. Після 40 років вони знову зустрілись і у середньому 90 відсотків себе пізнали, а 10 відсотків — ні. Упізнання не були тільки зорові, але на підставі інших характеристик.

Адвокат Йорам Шефтель у перепитуванні Ваґенара, зумів встановити, що цей експеримент не має відношення до справи Дем'янюка, бо умовини зовсім інші: учні знали себе добре на протязі чотирьох років навчання, мали у себе фота своїх товаришів і дані про них, а упізнення відтак відбулись — не тільки зорові, але й на підставі інших характеристик.

Відповідаючи відтак на теоретично поставлене питання головного судді Дов Лєвіна, Ваґенар запитав реторично: „Навіть якщо б 90 відсотків свідків визнали запідозреного, то все таки 10 відсотків не впізнали. Чи в такому випадку запідозрений заслуговує на кару смерти? Це мусіли б рішити судді".

Під час поворотного перепитування Й. Шефтелем, Ваґенар ще раз сказав, що прокуратура і інвестигатори фактично вживали прикладну психологію при перепитуванні свідків, але вживали її неправильно.

Щодо пам'яти Дем'янюка, який не пригадував назви „Холм" в 1950-их роках коли його опитував іміграційний урядовець в ЗСА. Ваґенар повторив, що Дем'янюк не міг тоді знати, що це був Холм, бо табори полонених називалось по-німецьки „шталлягами", він не знав добре англійської мови, а крім того урядовець не зумів відповідним запитом „збудити" його пам'ять. Це зробили інвестиґатори і прокуратори в Ізраїлі, і Дем'янюк повторив тут і про Холм і про копання торфу.

Суддя Цві Таль, на закінчення сесії, запитав свідка, чи це правда, що коли нема упередження у свідків і коли п'ять їх покаже ту саму особу на фотоальбомі, то відсоток вірогідности зростає.

Ваґенар відповів, що так, але коли є хоч одне із 12-ох ним описаних упереджень, — а вони були всі тут на процесі, — то, навпаки, відсоток вірогідности відповідно зменшується.

Суддя Лєвін подякував свідкові, признаючись, що судді багато дечого навчились із його свідчень.

У понеділок, 23-го листопада, має свідчити Вілліям Флинн, американський спеціяліст від документів з Фініксу, Аріз.

Американський священик відтворив київську ікону

Вайт Плейнс, Н. Й.)В.Б.). — Журнал „Католік Ню Йорк" з 29-го жовтня ц.р. помістив репортаж про те, що викладач історії сходу Европи та вчитель мистецтва й релігії в середній школі ім. Степінача в Вайт Плейнс, Н. Й., о. Пітер Джелземіно, який кількакратно відвідував із своїми учнями СССР, захопився іконою Богоматері в соборі св. Софії і вирішив скопіювати її на запрестольній занавісі перед входом до школи, коли Кардинал Джан О'Коннор служив 25-го жовтня ц.р. вервицеві відправи з участю 3,500 молільників.

При помочі трьох учнів о. Джелземіно скопіював ікону Пресвятої Діви Марії з Ісусом на полотнищі довгому на 28 стіп і широкому на 14 стіп. Ця праця забрала йому 35 годин часу впродовж двох тижнів.

Кардинал О'Коннор висловився про цю ікону як про „незвичайний зразок мистецтва, гідний Сикстинської каплиці".

Отець Джелземіно заявив, що ориґінал ікони в св. Софії зробив на нього могутнє враження. Копію цієї ікони він потім побачив у католицькому університеті Фордгем у Ню Йорку. З неї він зробив свою копію для школи ім. Степінача, додавши хмарки в стопах Божої Матері та золоте сяйво над головою Марії й Ісуса.

До малювання він вжив акрилікові фарби, сам добирав і мішав кольори. Золоте сяйво накладене спеціяльною технікою з 22-каратового золота.

МОРСЬКИЙ БАЛЬ

Іст Ганосер, Н. Дж. — Тут в приміщенні Рамада Інн, при дорозі ч. 10, пластовий курінь „Чорноморці" влаштовує Морський Баль '87' в п'ятницю, 27-го листопада ц.р., о год. 9-ій вечора. Баль відбуватиметься при звуках оркестри „Темпо". Вступ по 12 дол., а одяг вечірній. За додатковими інформаціями слід телефонувати до Олега Колодія на число телефону: (201) 763-1797.

Справа Б. Єльцина не сходить із сторінок преси

Москва. — Усуснення Боріса Єльцина з керівних постів в компартії і міськомі міста Москви, що відбулося на формальному засіданні з участю самого генерального секретаря ЦК КПСС Міхаїла Ґорбачова, промову якого у цій справі розповсюдило офіційне совєтське пресове аґентство ТАСС, ще й досі не сходить із сторінок совєтської і закордонної преси. Більш того, в користь Б. Єльцина виступило чимало совєтських громадян, пересічних і високих партійних діячів, в тому числі головний пропаґандист з Політбюра Алєксандер Яковлєв.

Кореспондент газети „Ню Йорк Таймс" Филип Тавбман пише, що в московському домі кіно на Василевській вулиці відбулася навіть безпрецедента досі зустріч редакційної колеґії журналу „Огоньок" з представниками московської інтеліґенції. Зустріч була подумана, як „свобідний вимін думками", але фактично єдиною темою, яку основно обговорювали присутні було неочікуване звільнення Б. Єльцина з посту першого секретаря міського комітету компартії. Єльцин перебуває в лікарні, захворівши на удар серця.

На питання в більшості відповідав головний редактор журналу „Оґоньок" Віталій Коротич, який, як треба здогадуватися, отримав від Політбюра і Центрального Комітету КПСС спеціяльні повновласті час від часу поміщувати в журналі контроверсійні статті і тим самим збирати довкола журналу певну частину інтелектуалів, доля яких напевно буде незавидною якщо зміниться режим.

„Чому Б. Єльцин, який вважався найбільшим прихильником змін і політики 'ґласності', був раптово проголошений ворогом, більшим від тих, що на протязі років приносили неславу для СССР"; „Повертається сталінізм?"; „Хто після цього матиме відвагу голосно висловити свою думку?"

Придворний редактор В. Коротич ляконічно відповів: „Може б краще почекати поки будуть відомі усі факти, а тоді займатимемо становище до справи звільнення Б. Єльцина". Зрештою — каже кореспондент „Ню Йорк Таймсу", — може дійсно не треба дивуватися відповіддю Коротича, бо йому і так Політбюро не скаже усієї правди і не дозволить цією правдою поділитися з читачами журналу. Ф. Тавбман побудував взагалі свою інформацію на запитах і відповіддях Коротича, які характеризують сьогоднішню атмофсеру в Совєтському Союзі, атмосферу непевности, невідомого завтра, зневіри великого відсотка інтелектуалів у справу перемін, що їх тепер вже навіть не так то і послідовно проповідує М. Ґорбачов.

Орієнтуючись добре у підсовєтських відносинах і користуючись здоровою інтуіцією, американський кореспондент каже, що чисельна участь інтелектуалів з редакцією журналу „Огоньок" була свого роду сиґналом страху перед можливими наслідками заламання політики „ґласності" і приходу до голосу у Політбюрі і Центральному Комітеті КПСС правих, шовіністичних елементів, що їх гуртує довкола своєї особи Єгор Лігачов. Тому не дивно, що один визначний драматург, учасник розмови, прізвища якого не називається, заявив: „Сьогодні Єльцин — завтра Ґорбачов". Багато питань були передані Коротичеві на письмі, а він нібито помістить їх на сторінках згаданого журналу, або використає у статті-коментарі на цю тему. Деякі з інтелектуалів запитували Коротича в анонімних записках: „Невже ж повертається 1937 рік?"

Зустріч закінчилась дуже неформально і з ноткою недовір'я присутніх до невиразної політики теперішнього керівництва.

Згідно з останніми інформаціями, які надійшли з Москви, Політбюро „дало роботу" Б. Єльцину назначивши його заступником голови реорганізованого державного комітету будівництва, що дає йому право, як каже совєтське пресове аґентство ТАСС, брати участь у засіданнях Ради Міністрів СССР. Треба припускати, кажуть політичні спостерігачі, що таким потягненням Політбюро бажало зневтралізувати голоси тих впливових осіб, які виступали в обороні Єльцина.

ВІДБУДЕТЬСЯ ЧЕРГОВА ЗУСТРІЧ ДЖ. ШУЛЦА З Е. ШЕВАРДНАДЗЕ

Вашінгтон. — Державний секретар З'єднаних Стейтів Америки Джордж Шулц зустрінеться в наступному тижні в Женеві з міністром закордонних справ Совєтського Союзу Едуардом А. Шеварднадзе. Метою такої передвершинної зустрічі обидвох політиків буде переглянути остаточну версію двосторонього договору про редукцію нуклеарної стратеґічної зброї і відтягнення ракет середнього і близького засягу з усіх частин Европи і частинно з Азії, а також осунути існуючі ще різниці в поглядах на справи знищення відтягнених ракет і перевірки можливостей чи часом у військових арсеналах не існують, зокрема в СССР, подібні типи ракет, наприклад СС—25, які хоч не входять у пропонований договір, але типами і засягом цілком уподібнюються до американських „Першінг-2" і крилатих, а також до совєтських СС-20.

Офіційні представники Адміністрації президента Роналда Реґена заявили, що це вже п'ята формальна зустріч на вищому рівні між речниками американського і совєтського урядів в цьому році. До Женеві Дж. Шулца будуть супроводжати декілька найкращих американських спеціялістів від контролі озброєння. Плян зустрічі був затверджений Урядом Р. Реґена після цього, як голова делеґації ЗСА Мекс Кемпелман і совєтський заступник міністра закордонних справ Юлій Воронцов не зуміли на час закінчити переговори, залишаючи відкритими деякі неясні питання перевірки і права перебування на совєтській території американських інспекторів.

Деякі республіканські законодавці, а також помірковані і консервативні коментатори кажуть, що Адміністрація ЗСА дуже поспішилась з підписанням договору, не обговоривши його докладно з усіма деталями. Наприклад, один співробітник президента Р. Реґена, який не бажав бути названим заявив, що договір має так багато неточностей, що його ледви у такій формі може сьогодні ратифікувати Сенат. Неназваний представник Адміністрації також підкреслив, що не може бути жадного довір'я між ЗСА і СССР, коли совєтські речники не погодяться на допущення американських інспекторів, або відмовляться говорити про замороження продукції своїх ракет СС-25, якими вони, правдоподібно, хочуть заступити СС-20. Правду кажучи, високі американські військові кола також не дуже задоволені ідеєю приймати в себе на ракетних базах совєтських „інспекторів", половина з яких напевно буде складена з аґентів КГБ які матимуть подвійне завдання.

Але, не зважаючи на критичні голоси, Адміністрація Р. Реґена, як виглядає, хоче за всяку ціну довести справу до позитивного завершення, тобто до підписання договору у Вашінгтоні під час третьої з черги зустрічі на вершинах між Президентом ЗСА і совєтським керівником Міхаїлом Ґорбачовим.

В. Ярузельський відвідав Грецію

Атени. — У четвер, 19-го листопада, президент Греції, прем'єр-міністер і всі члени кабінету міністрів зустрічали на летовищі президента Польщі ґенерала Войцєха Ярузельського. В його честь була вишикувана почесна варта.

Соціяліст Андреас Папандреу був першим лідером уряду країни НАТО, який відвідав Польщу після впровадження там виїмкового стану. Грецький прем'єр був у Варшаві в 1984 році.

А. Папандреу з самого початку вітав прихід до влади В. Ярузельського. Він підтримав польського ґенерала, коли в Польщі був впроваджений виїмковий стан. Він апльодував, коли розганяли незалежне профспілкове об'єднання „Солідарність". Він назвав Ярузельського „польським патріотом". На думку Папандреу, „Солідарність" мала і має неґативний вплив на країну і є небезпечною для Польщі.

Коли в 1982 році Европейська економічна спільнота закликала своїх членів до бойкоту Польщі, протестуючи таким чином проти виїмкового стану, Папандреу не підтримав цей заклик.

Якщо Папандреу і його міністри-соціялісти зустрічали Ярузельського з розпростертими обіймами, то 4,500 польських еміґрантів влаштували демонстрацію протесту. На всьому шляху, яким їхав ґенерал по вулицях Атен — від летовища до заміської резиденції — були розвішені плякати „Солідарности".

Вальдемар Валежинський — представник польської громади в Греції — сказав журналістам, що візита Ярузельського є образою всіх, хто поважає свободу і демократію.

„Я НЕ ЛІДЕР — А ПРЕДСТАВЛЯЮ САМ СЕБЕ!"

Джерзі Сити, Н.Дж. (О. Кузьмович). — Перші відвідини Данила Шумука, — який стоїть на передовому місці, коли йдеться про довгий час ув'язнення, в нашій редакції, а рівночасно і в Українському Народному Союзі, прийшли із перешкодами і неспокійним вичікуванням, як усі події у його житті. Заповіджені завчасу на означений день, не могли відбутися із-за труднощів, що їх мав Д. Шумук із переїздом границі з Канади, де він після звільнення з СССР постійно перебуває.

Вкінці однак після довгого очікування наш гість з'явився із ред. Осипом Зінкевичем, що супроважав його у всіх відвідинах, — і ми могли вперше стиснути його руку. Сердечний усміх, теплий стиск руки для нас усіх в редакції — ось перше враження із зустрічі з людиною, що понад сорок років просиділа у в'язниці, що каралася на засланні і власне кажучи ніколи не мала справжнього особистого чи родинного життя.

Тому, коли ми враз із редакторами „Українського Тижневика" засіли до інтерв'ю, у нас помимо приготування до цієї розмови постійно билося у закутинах думок питання: що питатися нам людини життя якої було так інакше від нашого і таке повне терпінь, розчарувань і сильних переживань?

Д. Шумук розповідає.

Тому наше перше питання торкалося саме вражень Д. Шумука із зустрічей зі західнім „вільним" світом, а з тим і нашою вільною спільнотою, щоб відчути яка ця перша зустріч з іншим світом була. У нашого гостя засвітилися очі, коли почав розповідати про всі ці гарні враження, які він мав після приїзду до Канади, а навіть вже перед тим, коли представники канадського уряду взяли його під теплу опіку з хвилиною, коли совєтський уряд дав дозвіл на виїзд до Канади.

„Я ніколи не мріяв, що мене будуть так вітати і чужі і свої", — розповідав Д. Шумук." Бачите, я зустрічався раніше з нашими людьми зі Заходу і у Львові, і у Києві, і то з людьми різних переконань. У мене винеслось враження, що українська вільна громадськість була до мене байдужа, а то й ворожа. Тимчасом показалося зовсім інакше. Українська громада велика і тепла, і скрізь, куди я не поїду вітає мене прихильно. А я ж ніякий лідер, я Данило Шумук і

(Закінчення на стор. 3)

У СВІТІ

ПРЕЗИДЕНТ НІКАРАҐУА, чи як його свого часу називав президент Роналд Реґен, „малий диктатор в Центральній Америці", Даніель Ортеґа Сааведра намагається подиктувати свої умови перемир'я і накинути свою волю не тільки для борців за свободу, але також для чотирьох інших центрально-американських держав, які підписали тимчасовий договір у Ґватемалі. Він подиктував повстанцям контрас коли й де вони мають скласти зброю, просити амнестії в сандіністів, або виїхати на постійне перебування до ЗСА. У відповідь на пропозиції Ортеґи, контрас розвинули у кількох місцях офензиву проти урядового війська, знищили декілька шляхів залізниці, висадили в повітря два мости, перериваючи тим самим шлях зв'язку для армії, та застрелили кількадесять сандіністів. Речники борців за свободу заявили, що вони навіть не будуть розглядати пропозицій Ортеґи.

ПОЧИНАЮЧИ З 1-го січня 1988 року уряд Чехо-Словаччини також плянує піднести ціни на товари і мито за спровадження товарів із закордону. Повідомляючи про це, чехо-словацьке аґентство ЧТК підкреслює, що зміни в першу чергу заторкнуть легку промисловість, сільське господарство, будівництво, лісну промисловість тощо. Не буде великих змін у роздрібних цінах. Зміни заторкнуть в першу чергу такі товари, як бензина, продукти огрівання, тобто вугілля, газ, електоренерґія та інші. Празький уряд запевняє, що будуть взяті до уваги побажання населення.

ДО ПОШИРЕННЯ поголосок про виведення совєтського окупаційного війська з Афганістану правдоподібно спричинилася заява представника міністерства закордонних справ СССР Ґаннадія Ґерасімова в Мюнхені, Західня Німеччина, який під час розмови з журналістами підкреслив, що виведення військ з Афганістану є можливе, якщо тільки буде розв'язане питання національного замирення між місцевою владою і партизанськими частинами. На думку Ґерасімова це може наступити за шість місяців, рік, або скорше, в залежності від ходу і висліду переговорів, метою яких є створення коаліційного уряду. Один з поінформованих американських дипломатів, який не бажав бути названим, заявив, що існує можливість, що генеральний секретар ЦК КПСС Міхаїл Ґорбачов говоритиме на цю тему з президентом ЗСА Роналдом Реґеном під час свого перебування у Вашінґтоні 7-го до 9-го грудня цього року. Ґерасімов, очевидно, зіґнорував справу перебування в Афганістані понад 120,000 совєтського війська і заявив, що полагодження справи залежатиме від того, як скоро ЗСА стримають допомогу для повстанців.

В АМЕРИЦІ

ОБ'ЄДНАНІ НАЦІЇ значно злагіднили слова і тон резолюції проти Ізраїля за їхнє спілкування з Південно-Африканською Республікою. Цю резолюцію представили до голосування такі послідовні критики Ізраїля як Альжир, Совєтський Союз, Лівія та Східня Німеччина. Ізраїльські чинники заявили, що вони дальше будуть старатися зібрати союзників для виступу проти прийнятя такої резолюції, бо вони опонують взагалі проти того, щоб Об'єднані Нації дискутували над відносинами Ізраїля з Південно-Африканською Республікою, однак Ізраїль не має нічого проти, коли дискутується взаємини інших країн.

КОЛИШНЯ ПРЕША Лейді Бетті Форд, дружина колишнього президента Генрі Форда, перейде серцеву операцію перещеплення кровоносних судин. Речниця Б. Форд Анн Коллен заявила, що ця операція не є наслідком наглої потреби, а радше як запобіжне мірило.

ПАЛАТА РЕПРЕЗНЕТАНТІВ вразлива на одобрення всяких законів, які б сприйняли витраті гроша, якраз тепер, коли видуться переговори з Білим Домом в справі зменшення Федерального бюджету, відсунула справу голосування над поліпшенням умов життя для тих, що дістають державну допомогу. Чекають закінчення переговорів, щоб голосувати над тоатальними змінами в цій федеральній програмі.

РЕЧНИК БІЛОГО ДОМУ Марлін Фіцвотер заявив, що президент Роналд Реґен приготовляє письмові відповіді на питання, поставлені йому спеціяльним слідчим Іранконтра афери. Ці питання одержав Президент 10-го жовтня ц.р. й свої відповіді перешле їм вже в найближчих тижнях. Більше в подробицях на тему кількости чи якости цих питань не хотів ділитися з огляду на леґальні судочинства. Фіцвотер підкреслив, що Президент не є об'єктом досліджувань.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.
Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00
UNA members 1 year — $15.00. Change of address — $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda"

Postmaster: Send address changes to
"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda"

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Небезпека нового детанту

Заповіджений приїзд до Вашінґтону Міхаїла Ґорбачова на 7-го грудня, знайшов в американській і міжнародній пресі голосний відгук. Він тим більший, що в першій половині наступного року має полетіти до Москви Реґен. І у Вашінґтоні і в Москві мають підписати договори про редукцію ракет на всі засяги — короткий, середній і далекий. Демократично-ліберальний Конґрес, ліберальна преса-радіо і телевізія заповідають, що це буде початок ,,нової ери" не тільки у відносинах двох суперпотуг, але й у всьому світі. Ричард Перл у поважному тижневику ,,ЮС Нюз енд Ворлд Ріпорт" з 23-го листопада 1987 року заперечує вартість цієї ,,нової ери". Навпаки, у першорядній статті ,,Загроза від детанту ч. 2" — він перестерігає, що цей новий детант на базі оцих двох нових американсько-совєтських договорів про зброю вийде знову тільки в користь Москви, а не Вашінґтону. Він пише буквально: ,,Детант ч. 1 не приніс Вашінґтону до Москви, тільки Москву до Вашінґтону". Він уважає за велику наївність сподівання, що Ґорбачов, побачивши на паркувальній площі перед ,,супермаркетом" у Вашінґтоні сотні робітничих автомобілів, зрозуміє це, як вищість капіталістичного устрою над комуністичним. Це, мовляв, романтизм, що його привіз з собою Роналд Реґен із Голливуду.

Державний секретар за президентури Ричарда Ніксона, Генрі Кіссінджер, окреслив ,,детант" як стан ,,пертрактацій замість конфронтації". Ніксон із Кіссінджером перевели історичну подорож до Китаю і започаткували ,,вісь" Вашінґтон-Пекін-Токіо. Але, боялись, щоби Москва не зрозуміла подорожі Ніксона до Пекіну, як змову проти СССР, Ніксон полетів до Москви і в 1972 році підписав договір про ,,замороження" збройних арсеналів обох суперпотуг. Цим закінчено стан холодної війни і започатковано перший детант. У згаданому числі американського журналу є світлина Ніксона і Брежнєва, як вони усміхнені цокаються чарками шампану. У практиці — Америка дотримала договірне зобов'язання, СССР негайно те зобов'язання зламав і коли Америка перестала зброїтися — Совєтський Союз приспішив темп зброєння. Це довело до цієї переваги СССР над Америкою, яка спонукала щойно Роналда Реґена до збільшеного зброєння. Тепер, після 15-ти років від часу першого детанту, СССР має — за твердженням ,,ЮС Нюз енд Ворлд Репорту" — 8,000 могутніх атомових ракет більше від Америки.

Сподівання, що Міхаїл Ґорбачов буде інший, як був Леонід Брежнєв у ділянці закордонної політики і взаємин із Америкою, наївне і нереальне. Вже за панування Ґорбачова продовжується сприяння фондами і зброєю комуністичним режимам на Кубі, в Анґолі, в Нікараґуа. Закордонна політика Ґорбачова так само експансивна і так само наставлена на використування слабших пунктів земного ґльобу для насаджування комуністичного режиму, як було раніше. Новий детант — це тільки манна для Совєтського Союзу та нещастя для Америки. Господарський і культурний ,,обмін" виходить тільки на користь Совєтського Союзу.

Егоїстичні промислово-торговельні фірми постачають Совєтському Союзові потрібні машини. Американські фахівці вишколюють недолугих совєтських працівників у користуванні компюторами, що їх Москва продукує на куди нижчому рівні вартости, як компютори японські, німецькі чи американські. За першого детанту дозволено Москві побудувати совєтську амбасаду у Вашінґтоні на такому горбі, звідкіля можна перехоплювати всі телефонічні розмови, ведені з Білого Дому.

Ліберальні університети Стемфорд чи Єйл дозволяють совєтським студентам, вишколеним в КҐБ на шпигунів, використовувати нагоду для шпигунства. — Очевидно, є в Америці люди і цілі гурти, які здають собі справу зі загрози від СССР. Є у Пентаґоні люди, які першорядно знають збройний стан СССР. А все ж — новий детант, чи пак ,,детант число 2" — це не благодать, а нещастя для Америки, якого не розуміють ліберали і всі ,,пісніки".

ПІСЛЯ ТРИРІЧНОГО простудіювання панель аналітиків заявив, що програма оборони протиракетного нападу повинна бути сильно зменшена до рівня дослідної програми. Цей звіт приготовано Радою економічних пріоритетів, незаробітковою групою, яка є зацікавлена в громадських питаннях. Ця сама Рада була також найбільш голосною одиницею, що протестувала проти розгорнення президентом Роналдом Реґеном програми ,,Стар-Ворс".

Михайло Ільків

ГНУЧКА МОНЕТАРНА СИСТЕМА

Гнучку монетарну систему узгіднили промислові партнери на Заході в березні 1973 року. Мірилом цієї грошової системи мала бути господарська потужність країн, що її прийняли. В тому часі інфляція була двоцифреною. Організація країн продуцентів і експортерів нафти (ОПЕК) проголосила ембарґо нафти. Ці три фактори мають за собою довгу історію. Вони, ці важливі рішення, нанесли багато клопотів промисловцям, комерсантам і робітництву. Багато нарад відбуто в цих справах в минулому, але не винесено конкретної відповіді. Ці справи обтяжили всі, більше чи менше промислові країни світу, тому що вони вимагали об'єктивного міжнародного рішення. Мабуть, дискусія над цими питаннями буде ще довго продовжуватися. Сьогодні коротко розглянемо цю гнучку монетарну систему.

У час, коли таке рішення прийнято в 1973 р. воно мало бути тимчасове. Метою такого рішення було дозволити деяким країнам вивязати себе господарчо, перед тим як вирівняти грошову вартість. Але через інфляцію, а пізніше ембарґо нафти витворилася загальна криза в світі, і все це разом перекреслило цю справу. Згодом як ситуація змінилася ідея гнучкої монетарної системи все одно залишилася.

Уміжчасі ця довільна гнучка грошова система придбала прихильників. Вони, прихильники цієї системи, твердили що спекуляція грішми, і міжнародна грошова криза зменшиться оскільки дійсну вартість гроша диктуватиме ринок, а не уряд. Далі заборгованість буде легше сплачувати. Це все повинно забезпечити стабільну номінальну вартість грошей без втручування уряду. Теоретично це все звучало добре, але рівночасно було перебільшенням. Грошові кризи бували також тоді, коли були встановлені обмінні тарифи, їх також треба було виминати. Сьогодні в гнучко обмінній монетарній системі є різні утруднення, а саме непевність вартости гроша, що утруднює світову торгівлю, при чому не заохочує до капіталовкладів за кордоном. Це діється тому, що кожна країна провадить окрему свою економічну політику. Це повинно б покривати різниці коливаючих грошових цінностей. Але ідея цієї грошової системи не може контролювати деякі країни і зобов'язати їх до координації економічного плянування. Ця гнучка грошова система практично себе не виправдала і була причиною до заборгованости.

Вправді торговельні дефіцити були спричинені ембарґо нафти, але в меншій мірі також нестабільним грошовим обміном. Як настала нафтова криза, то це було щось, чого не було ніколи на міжнародній сцені; в той час в багатьох країнах дефіцити зросли через високі ціни на нафту. Того роду заборгованість була б зросла в будь-якій грошовій системі. Отже, фінансові справи вимагали координування дії в той час, і спроваджения до якогось спільного знаменника, що було б основою для міжнародної торгівлі, але так не сталося.

У ЗСА відсоткова стопа в 1970 році була досить висока в порівнянні до інших країн. Це витворило потребу осягнення доляра готівкою, що рівночасно піднесло його вартість. Вища вартість доляра зменшила попит на дорожчі американські вироби за кордоном. Це знову збільшило імпорт до ЗСА. Доляр відпливав закордон, збільшуючи торговельний дефіцит, і повертався до ЗСА тільки через високі відсотки.

Зчасом узгіднено девальвацію доляра, при чому знижено відсоткову стопу. Але це також не узгляднено в цінах на імпортові товари. При зниженому долярові закордонні товари продавалися по вищих цінах, замість знижених пропорційно до вартости грошей даної країни. З боку ЗСА, після девальвації доляра і зниження відсоткової стопи, залишилася ще одна справа до полагодження, а саме: торговельний дефіцит. Після розв'язки цієї справи, тоді остаточно залишиться потреба координування економічного плянування між партнерами торгівлі вільного світу. Якщо б ці справи узгіднено, то це була б модифікація гнучкости грошової системи. Такий напрям повинен би запевняти стабільність ринково довільного грошового показника з визначеною його горою і долиною. Це було б стимулом до ще більшого успіху в міжнародній торгівлі.

Не зважаючи на різні додатні і від'ємні висновки з дотеперішної нестабільности грошової ситеми, ЗСА все таки тримаються на поверхні в міжнародній торгівлі. Змінливість доляра утруднювала торгівлю та взагалі фінансові справи, тому ЗСА вважали, що вартість доляра була зависока в порівнянні до інших грошей, головно европейських і японських. Ці справи вимагали узгіднення, що і зроблено. Більша гнучка грошова тарифа прийшла припадково після переоціненого доляра та взагалі грошової

(Закінчення на стор. 3)

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про дитячі трагедії

В останніх тижнях на устах усіх, а особливо нюйоркчан, є велика трагедія, що закінчилася смертю шестилітньої дівчинки, що її батьки побили з невідомих причин.

Ця одна трагічна доля дитини викликала широкий відгомін, численні дискусії і роздумування на тему знущань над дітьми в загальному, що, як показується, не є спорадичним випадком, але трапляється в американській спільноті доволі часто.

Ба, щобільше, завжди вражлива на особисті трагедії американська публіка зареагувала на смерть маленької Єлисавети квітами та листами залишаючи їх на порозі дому, де вона жила із своїми прибраними батьками, численно зібралася на її похоронах і в демонстрації зі свічками. Але всі ці вияви симпатії та щирого обурення на звірське знущання адвоката Стайнберга, який побивав не лише прибраних дітей, але й жінку, що жила з ним, уже не змінять цього, що сталося і лише показують, що культура, соціяльне походження і матеріяльний стан людей наших часів не дають найменшої гарантії щодо поступовання морально захитаних одиниць.

Навпаки, зачинаємо думати, що може колись раніше, коли родинне життя було більше стійким і творило підставу спільноти, батьки, хоча і куди більше вимагаючі, не торгували дітьми, не віддавали їх у чужі руки та не вбивали їх без ніякої надуми, як роблять це тепер.

Знущання над шестилітньою Єлисаветою Стайнберг звернуло очі публічної опінії на інші подібні випадки, які, на щастя, не закінчилися смертю, як і на ці численні віддачі малих дітей під опіку небатьків чи то у формі адоптації, чи т. зв. ,,фостер перентс" (офіційні опікуни) чи таки нянь, або цілоденних садочків.

Коли ми слідкували за щоденною пресою після розголошеного убивства Єлисавети, ми найшли ряд інших випадків, які сталися лише тому, що діти не були обгорнені теплом родинною середовища. Ось шестирічний хлопчик прийшов до передшкілля із набитим револьвером і коли учителі зажадали, щоб прийшла його мама або батько, з'явилася лише ,,опікунка", яка займається увесь час цією дитиною, бож батьки працюють. Ось два тринадцятилітні хлопці із розбитих розводами родин та й залишені без опіки підпалили людину, що спала в авті, ось мама-наркоманка старалася продати дитину, щоб дістати гроші на наркотики. Таких випадків цілковитого збайдужіння у відношенні до своїх власних дітей можна перелічувати десятки і десятки.

А всі вони зводяться до одного знаменника: там де немає родинного тепла, любови батьків до дітей, там де залишається дітей напризволяще — мусить доходити до трагедій.

Для нас, українців, у тому одна потіха, що в нашій спільноті ще, на щастя, немає таких і подібних випадків, як ми їх подали і немає таких злочинців, як адвокат Стайнберґ. На те ми надто здорова моральна нація! Але, однак, у зв'язку з тим, що діється довкола нас насувається одне боязке питання: що буде за десять-двадцять років? В останньому десятиріччі щораз більше молодих українських матерів поставили професійну кар'єру та працю на першому місці із різних оправданих чи неоправданих мотивів. Вони від перших місяців життя дитини залишають її на опіку різних нянь польського, еспанського чи іншого походження. Щораз більше також у тих молодих українських родинах відновуємо розводів, а з тим і розбиття родини і непевного майбутнього для дітей. Яке це все буде мати наслідки на дітей, які не дістають подостатком материнського і батьківського тепла?

О-КА

Яр Рудницький

,,ГЕЛЬСІНКІ II"

Підписання й проголошення Кінцевого Акту Гельсінкської Конференції в 1975 році було одним із політичних ,,первородних гріхів" повоєнної Европи, в якому — на жаль — брали участь ЗСА й Канада. В протилежність Ялті з 1945 року, де були контрагентами тодішні політичні діячі Рузвелт, Черчіл і Сталін, в Гельсінкському Акті висунуто концепцію ,,держав-учасниць" (participating states) і ввесь цей Акт зформульовано не зі становища окремих осіб — лідерів (,,ми вважали", ,,ми обговорювали", ,,ми погодилися" й т. д.), як це було в Ялті при кінці Другої світової війни, а на базі колективних устійнень міждержавного характеру. І власне в тому був ,,первородний гріх" Кінцевого Гельсінкського Акту в 1975 році, що ,,держави — учасниці" не допустили до слова й підпису інших держав, які самовизначилися в 1918 році й формально мали повне право до участи й підпису цього Акту. Це зокрема відносилося до України, Білорусії й балтійських держав, з яких дві перші є членами Організації Об'єднаних Націй і були такими в 1975 році.

Коли аналізувати текст Гельсінкського Акту, то вже в перших його статтях говориться про ,,респект до суверенних прав", ,,непорушність границь", ,,територіяльну цілісність" і т. п. атрибути ,,держав" — учасниць". Щобільше, в третій статті йде мова не тільки про ,,держави — учасниці",, але ,,про всі европейські держави", значить і про Україну, і Білорусію та Прибалтику, хоч їх не названо поіменно.

Само з себе насувається питання: хто був спричинником цього ,,гріха", чи міжнародно-правної аномалії в 1975 році?

Відповідь ясна кожному, хто вглибиться в політичну дійсність Східньої Европи й ролю червоної Москви в гельсінкському процесі.

Як відомо, в 1975 році Совєтський Союз став ,,державою — учасником" Гельсінської Конференції як моноліт, як однонаціональна держава, як співпартнер таких европейських держав як Андорра, Монако, Сан Маріно, Ліхтенштайн, побіч Франції, Великобританії, Італії, Еспанії й інших, включно зі ЗСА й Канадою (разом 35 держав).

Імперсько-аґресивна практика червоної Москви загальновідома ще з часів революції 1917 року. Коли вона не допустила ,,суверенних" республік — України, Білорусії, балтійських держав до гельсінкського процесу, то це тільки й ще раз потвердило підколоніяльний стан цих республік і поґвалтування принципів самого Гельсінкського Акту, а саме згаданий угорі ,,респект до суверенних прав", ,,непорушність границь европейських держав", ,,територіяльну цілісність" України, Білорусії й Прибалтики.

Ми далекі від того, щоб обстоювати участь маріонеткових урядів цих держав-колоній у гельсінкському процесі. Згідно з принципом самовизначення України, Білорусії й балтійських держав у 1918 році, їхні екзильні уряди, чи (в випадку балтійців) дипломатичні представники повинні були бути запрошеними і до підписування Гельсінкського Акту в 1975 році і до пізніших акцій гельсінкського процесу взагалі.

Коли йде мова про Україну, то її екзильний Уряд УНР із самого початку давав про себе знати й меморандумами Президента М. Лівицького звертав увагу на українську відсутність у цьому процесі. Ішлося тут не про індивідуальні права одного чи другого покривдженого дисидента в СССР, а про принцип колективних прав — прав ,,суверенности, непорушности границь і територіяльної цілісности" України як держави, що через свій екзильний Уряд змагається за належне їй місце в ,,народів вольних колі", бореться за належні їй колективні права на міжнародному, в тому й на гельсінкському, форумі.

* * *

Коли СССР виявився ворожим, а західні ,,держави —учасниці" байдужими до українських екзильних акцій щодо гельсінкського процесу (— як досі ні одна делеґація не піднесла справи відсутности України на гельсінкських конференціях!), Уряд УНР висунув концепцію ,,Гельсінкі II", що її проголошено офіційно на пресконференції екзильних урядів у Відні 3-го листопада 1986 році а опісля розроблено й подано до відома учасникам віденської конференції в 1987 році. Суть цієї концепції найкраще схопили білоруські екзильні діячі, й у січні 1987 році в своєму органі ,,Час" у Ню Йорку вповні підтримали ідею ,,Гельсінкі II".

Ось (у скороченні) текст білоруського становища в цій справі:

,,Чому нам треба (акту) ,,Гельсінкі II"?

Гельсінкський Кінцевий Акт із 1975 р., хоч і мав деякі успіхи в ділянці індивідуальних прав, був повною невдачею, коли йдеться про нації, поневолені Москвою. Цей акт не стримав Совєтського Союзу від імперіялістичних зазіхань, бо СССР зразу ж таки після підписання його в 1975 році напав на Афганістан і не випустив із своїх кліщів ані одної поневоленої нації...

(Закінчення на стор. 3)

ПІСЛЯ ЧОТИРОДЕННИХ огірчень та закидів з обох сторін про те, яку ролю віддіграв Джім Райт, спікер Палати Репрезентантів як посередник пляну замирення в Центральній Америці, дійшло до замирення. Виявом цього замирення між спікером Палати Репрезентантів та Білим Домом було спільне підписання договору з шістьох точок між Райтом і секретарем Державного департаменту Джорджом Шулцом. Однією із точок їхнього замирення була обіцянка співпраці та нетворення непотрібних проблем.

ПРОВІДНИКИ КОНҐРЕСУ заявили, що дійшли до компромісу з Білим Домом у справі контролі озброєння, яка й була цією перепоною щоб одобрити новий закон військових видатків. Базується цей компроміс на тому, що Адміністрація погодилася на те, щоб стриматися із своєю широкою інтерпретацією протибаслістичного ракетного договору з 1972 року у бюджетному році 1988. Це зберігає за Конґресом право контролювання фінансів, а в той сам час дає Президентові потрібну гнучкість в переговорах роззброєння з Совєтським Союзом.

Роман Кухар

У РОЗШУКАХ ЗА КОРІННЯМ НАРОДУ

Докія Гуменна, ,,Минуле пливе в прийдешнє", розповідь про Трипілля, вступ авторки, бібліографія, обкладинка та ілюстрації в тексті виконані за списком джерельної літератури, видання Української Вільної Академії Наук в ЗСА, серія: ,,З нашого минулого", Ню Йорк, 1978, ст. 384.

Кожну спробу пірнути у глибину віків, пильно розшукуючи за нашими загубленими родоначальниками, в невтомному змаганні відкрити загадку тисячоліть — ,,чиїх батьків ми діти", і в окриленій надії таки добитись до самого коріння нашої національної субстанції — годиться щиро привітати. Таких дослідних спроб у нас в останньому часі небагато, тому доводиться ще і ще раз нагадати нашим громадянам про їхніх призабутих предків. На питання, чому знання про них потрібне, цінне, а то й конечне кожній національній спільноті, авторка дає коротку відповідь у змісті заголовку своєї багатої в дослідний матеріял розповіді ,,спертої на інтуїції й фактах", про ,,минуле, що пливе в майбутнє".

Відомо, що кожен черговий порід пшениці є плодом матерної пшениці, як і колючий рід будяччя розмножує у безконечне таке ж родове терня, бо й ,,недалеко відкотяться яблука від яблуневого дерева", згідно з нашим народним прислів'ям. Слідкуючи в нетрях доісторичного буття нашого народу за провідною ниткою до самого клубка його родоводу, Докія Гуменна зупинилась на питоменній хліборобській сутності українського народу ,,Трипільській" добі, від її початків з раннього неоліту, яких сім тисячоліть до нашого часу. Читачі будуть їй безумовно вдячні за таку чітку та вдоступлену загалові картину належно освоєного дослідницею трипільського періоду в передісторії України. В її цікавому, оживленому, а водночас ґрунтовному викладі закреслено щироченний засяг трипільського часового простору в його прямому відношенні до географічної колиски українського роду, Наддністрянщини, Надбужанщини, Наддніпрянщини й Причорномор'я, від Карпат до Дону. Про характер свого твору дослідниця ось як пише: ,,Це третя книжка у розвитку мого творчого задуму, що я вважаю тритомником. Перша — ,,Родинний альбом", про тотемізм, крізь який пройшло все людство, та про його сліди ще й досі; друга — ,,Благослови, мати!", про давній матеріяльний устрій у всьому світі, з його слідами в нашому побуті; третя — ,,Минуле пливе в прийдешнє", займається конкретно трипільською культурою, стільки, скільки науковці вже про неї знають із відтворених трьох її етапів — початку, розвитку й кінця. Її яскраві сліди замітні в українському побуті. Все це приводить мене до переконання, що ця культура один з наріжних каменів українського буття".

Свобідний особистий стиль авторчиної розповіді, доступні загальні знання про Трипілля в поєднанні з її індивідуальним дослідним підходом, своєрідність її праці видні з таких прикметних авторці речевих з'ясувань: Якщо мова про індоевропейську сім'ю народів — ,,Всередині індоевропейської спільноти відбувається відокремлення двох господарчих діялектичних зон: скотарської на сході та хліборобської на заході. Весь період неоліту протікав під знаком домінування племен західньої стародавньо-хліборобської частини індоевропейської спільноти". Щодо характеру її твору — ,,Це не наукова розвідка, а це повість, розповідь, оперта трохи на інтуїції, а трохи й на зовсім нефантазійних фактах". Нарешті, щодо розповідного авторчиного стилю й освоєння нею наукового підґрунтя — ,,Що ж діялося після кінцевої фази Трипілля? Діялося багато, поки дійшло до нас, нащадків. Одна за одною маршують археологічні культури, що розцвітали й згасали на терені України після другого тисячоліття до нашої ери. Тільки перечислити їх, то в очах зарябіє. Ямна, середньостогівська, середньодніпровська, кем-обинська, озівсько-причорноморська... Катакомбна, зрубна, кіммерійська, скитська, сармати, анти, черняхівська... П-ф-ф-у-у! Аж дух запирає, аж піт на лобі... Ну, тут уже легше, вже вступають у силу писані джерела".

Докія Гуменна, наша письменниця з великої літери, знавець літературних жанрів і тайників рідної мови, наділена великим досвідом життя й багатими пізнаннями, доходить до таких висновків із трипільського стану первобутности українського народу: Трипільський період доісторичного буття в нашій батьківщині проходив у сузір'ї матріярхату, замітного первнями естетики, духової культури, як і авторитетом жінки-матері, водночас захисниці родинного вогнища й миру.

У черговій фазі, патріярхату, суспільний провід переходить до фізично дужих чоловіків — вершників, мисливців, завойовників, що приніс у своїй послідовності заник дотогочасних вартостей культури мирного часу, а натомість довів до зросту елементів сили й експансії. Їм і в жертву впала громадсько-суспільна побудова трипільського суспільства, а, у свою чергу, й увесь комплекс хліборобсько-підкресленого суспільного ладу трипільців.

Різновидність широкозакресленого, продискутованого матеріялу розповіді допускає й відмінну інтерпретацію трипільського питання в аспекті суцільности нашої історії. Як і колись, у Гомеровій Трої, войовничі данайці поконали примирливіших із природи троянців, чи сторіччя згодом грабіжницька осада Ромулевого Риму завоювала мирне населення Італії, латинців, або ж, більш тисячоріччя згодом, аґресивні протомосковські вятичі виродили на свій кшталт довкільний фінський субстрат, так же й східні кочовики-скотарі й наїзники, відомі під різними назвами з ранньої нашої історії, наскакуючи з-за Дону й лівого берега Дніпра, принесли кінець самоуправному ладові, чи не першому демократичному устроєві у світі, суто-хліборобського трипільського суспільства й накинули йому свою деспотичну владу. Отак, під колесами варварського насилля кінчалась, чи проривалась, тисячолітня цивілізація народу з вищою від наїзників культурою. Доісторичні періоди в бутті українського народу під чужими панівними визначеннями — кіммерійського, скитського, сарматського, ґотського, ґунського тощо, можуть послужити знаменною ілюстрацією постійних наїздів кочових народів на нашу осілу ,,Степову Гелладу". Наша, за своїм природженим характером, мирна батьківщина, аж до витворення свого власного войовничого стану— в антський, княжої Руси, чи козацької України історичні періоди, бувала частою жертвою чужих воєнних нападів.

Без уваги на чуттєві висновки Докії Гуменної про причину упадку Трипілля в заміні матріярхату патріярхатом, що і мало б позначуватись у традиційному обряді весілля — поривання дівчат парубками, панівністю сили над чаром, її твір читається з відчуттям вдоволення відкритої картини за спущеною досі завісою. Враження відкриття нового світу зміцнює наснажена добірними ілюстраціями книжка.

ПОНАД 30 осіб загинули, а 80 були поранені в наслідок великого вогню у підземці Лондону. Свідки, які пережили це пекло під землею, розказують, що пасажири поїздів в центрі міста попали в паніку, не знали куди бігти, дим не дозваляв не тільки дихати, але заслоняв дорогу втечі, горіли людська одежа, волосся, ручні торбинки, а деякі особи взагалі перетворювалися у горіючі смолоскипи. Людей, здорових ще і пошкоджених вогнем, можна було практично бачити всюди. Одні одним старалися допомогти, але як каже свідок Пол Медланд, вогонь і дим не давав нікому можливости далеко втекти. Очевидно, сотням допомогли пожежники, поліціянти, парамедики та інші рятівничі групи.

ГОЛОВА СОВЄТСЬКОЇ делеґації на переговорах в Женеві, заступник міністра закордонних справ СССР Юлій Воронцов заявив кореспондентам, що міністер Едуард А. Шеварднадзе і державний секретар ЗСА Джордж Шулц стрінуться ще раз, може навіть перед Днем Подяки, тобто перед 26-им листопадом, щоб остаточно потвердити текст виготовленого договору, який мають підписати у Вашінґтоні президент Роналд Реґен і генеральний секретар ЦК КПСС Міхаїл Ґорбачов на початку грудня. Деякі політичні коментатори, зокрема консерватисти, не поділяють загального оптимізму, який панує серед урядових кругів і ліберальних кіл. Консерватисти звертають увагу, що територія Совєтського Союзу є такою великою, що її не охопить жадна контроля про яку запевняє американський нарід Адміністрація. Можливості обману зі сторони СССР також дуже великі. Також деякі високі урядовці в Петаґоні затурбовані тим фактом, що говориться тільки про відтягнення і знищення ракет СС-20 совєтського типу, але ніхто не знає скільки ще типів подібних ракет продукує СССР.

„Я не лідер..."

(Закінчення зі стор. 1)

представляю лише себе і свої погляди".

І тут Д. Шумук вичерпно розповідає про клопотання українців і канадського уряду за нього, про відвідини в представників того уряду в Оттаві, про привітання провідників української спільноти, про численні листи, які він тепер дістає, та на які старається всім відповісти.

Тут ми ставимо Д. Шумукові питання чи не думає він тепер, підлікувавши захитане довгою тюрмою та засланням здоров'я, продовжати свої спомини, „Пережите та передумане", які ми читали видані тут ще за часу його ув'язнення. Д. Шумук виясняє, що його спомини неповні, бо бракує в них 130 сторін всередині та останніх 20, які опинилися в руках КҐБ. Він свідомий того, що за 16 років, які від часу закінчення споминів проминули, є ще про що писати і треба їх доповнити. Але, як завважує, зараз він у роз'їздах по українських громадах і не має спокою до того діла. Відвідини наших громад дуже абсорбують, йому ставлять багато питань, а він говорить, як сам критично завважує, „кострубато".

На наше питання, що бажає він сказати українській громаді — дістаємо відповідь, що у першу чергу про Великий голод і теперішню „ґласность".

Саме ця „ґласность" і думки довголітнього безпосереднього обсерватора совєтських обставин і режиму — це тема наших дальших питань, що їх ставимо у нашому інтерв'ю. І тут Д. Шумук із питоменним йому темпераментом і живучістю, яку можна нам хиба подивляти у людини, що має 72 роки життя, з якого більша частина перейшла в ув'язненні, шикоро висловлює свої думки на тему того, що проходить тепер в СССР...

На його думку „ґласность" в першу чергу це тактика звернена на західній світ і на населення СССР, щоб позбутися опозиції. Д. Шумук роповідає нам про свій досвід із совєтською економікою і постійними недотягненнями та браками у виробництві, які він завважив працюючи у таборах праці. На його думку ніколи не може бути проґресу у промисловости, коли немає демократії, а все лежить у руках однієї партії. Як розв'яже, цю справу Ґорбачов — не відомо, але на погляд Д. Шумука „ґласності" у розумінні західнього світу в СССР не буде. Однак засуджувати того процесу не слід, а радше використовувати. Тільки треба бути уважним, що принесе найближчий час, бо все може змінитися з дня на день. Коли питаємо чи не є можливим, щоб цей процес „ґласності" ішов вперед до щораз кращого, наш співрозмовець в це не вірить.

„Якщо Великий голод буде засуджений совєтським урядом, якщо будуть публічно нап'ятновані ті, які його створили, якщо не будуть далі судити українців на території України за націоналізм — тоді це буде справжня „ґласность"! — каже з переконанням у голосі гість.

Йому однак здається, що саме у відношенні до русифікації в Україні „ґласность" нічого не змінить, хоча тепер тут і там підносяться голоси проти русифікації шкіл, наукових установ і видань.

Тут ми запитуємо ще про думку нашого гостя на тему останніх подій в Україні і одвертих листів Бадзя, Чорновола та інших ластівок „ґласности". Д. Шумук стверджує, що наші „підпільники" відчувши атмосферу вийшли з укриття, однак не хоче займати становища до подій, які йому вже не є надто знайомі. Все ж уважає, що якщо буде один крок вперед у обставинах, в порівнянні із минулим, — то це буде добре.

„Вічного нічого немає", — каже Д. Шумук — „і тому мусить колись щезнути і совєтський режим і ті обставини, які зараз існують".

А ми, слухаючи оптимізму нашого гостя, стверджуємо в думках, що всі наші побоювання як говорити з людиною, яка стільки пережила і передумала на самоті, зовсім не сповнилися. Справді у цієї людини помимо всего немає ані гіркості, ані пригноблення, ані відчуження — ми сидимо віч-на-віч у редакції „Свободи" та розглядаємо проблеми українського майбутнього, немов ми давні та добрі знайомі. Лише в нашого гостя більше тієї віри в живучість українського народу, як може в декого із нас.

ЗАПОЧАТКУВАННЯ СВЯТКУВАНЬ В ОЛБАНІ

1000-ЛІТТЯ ХРИСТИЯНСТВА В УКРАЇНІ

Хор „Думка" з Ню Йорку

Заходом Комітету 1000-ліття Християнства в Україні Олбанської округи відбулося в суботу, 3-го жовтня ц.р., започаткування святкувань 1000-ліття Християнства в Україні в Конвенційній залі Емпаєр Стейт Плаза в Олбані, Н. Й.

Вже від 12-ої години у приміщеннях перед входом до Конвенційної залі можна було оглядати мистецькі виставки. Звертала увагу виставка Михайла Коргуна з написом „1000-ліття Християнства в Україні". Були там великі картини св. князя Володимира Великого і св. княгині Ольги, численні деворізьби й картини з історії України. Були виставлені ікони з приватної збірки о. дек. Т. Гуманицького, ікон, акварелі й олійні картини д-ра Богдана Кондри, постаті фуцулів і козаків з паперової маси „пейпер мешей". Була виставка ручних робіт жінок політв'язнів у СССР на столі організації Американці в Обороні Людських Прав в Україні. На інших столах було багато вишивок, кераміки, почавши від трипільської культури, писанки та інші мистецькі речі. Всі інші мистецькі предмети були з приватних збірок Дозі Кушнір, Зеновії Білас, Домни Свідерської і Дарії Якубович.

Точно о годині 2-ій відспівано гимни американський, український і Тисячоліття, слова о. Зореслава, муз. М. Федорова. Голова Комітету Ярослав Кушнір відкрив програму святкувань. Він згадав значення нашого ювілею та закликав, щоб наші люди скрізь заперечували Москві право присвоїти собі 1000-ліття Християнства. Потім він представив ведучу програми Наталку Кушнір, котра підкреслила, що для українців відзначення такого великого ювілею є сьогодні одним з найважніших завдань з кількох причин: перше, що атеїстична Москва позамикала церкви і багато з них знищила, не дозволяє свобідно визнавати свою віру, а що найголовніше — старається присвоїти хрищення Київської Руси-України. Тому об'єднаним всенародним відзначенням Тисячоліття Християнства в Україні ми відновлюємо в нашій пам'яті славне минуле і тим стверджуємо історичність нашої нації.

Опісля вона привітала голову Крайового комітету д-ра Юрія Солтиса, почесний комітет і всіх гостей.

Збірний хор Олбанської округи під мистецьким керівництвом Я. Кушніра гарно проспівав псалом Д. Бортнянського „Сей день єгоже сотвори Господь", кант „Через поле широкеє", муз. Д. Котка, соліст В. Літинський, „Почаївська Божа Матір", муз. М. Леонтовича, солісти Т. Шипилявий і Любомира Кушнір. Дитяча танцювальна група „Зорепад", хореограф Рома Прийма-Богачевська, виконала козачок і закарпатський танок. Хор проспівав в'язанку народних пісень „Бандура", муз. Г. Давидовського, солісти Володимир і Марія Літинські, Ярослав Кушнір. Всі точки хору були виконані на високому мистецькому рівні.

Далі висвітлено фільм Славка Новицького „Писанка", що здобув заслужену славу. Інж. Радослав Жук з Монтреалю висвітлив прозірки „Архітектура українських церков Канади й Америки". Це доказ нашого прив'язання до християнства, бо наші церкви були і є найсильнішими твердинами нашого релігійного й національного життя.

Після першого концерту присутні оглядали мистецькі виставки, скористали з обильного буфету зі смачних українських страв, що їх приготовили Каролина Бездух, Євгенія Шанц і Богданна Бережанська та інші.

Вечором о годині 6-ій почався концерт двох великих ансамблів з Ню Йорку. Мішаний хор „Думка" під керівництвом Семена Комірного розпочав концерт молитвою „Отче наш", муз. Новохатського, соліст Ігор Зам'ятий. Дальше хор проспівав „Богородице Діво", муз. А. Гнатишина, солістка Святослава Жила-Качарай, „Покаянія отверзи ми двері" муз. А. Веделя в обробці О. Кошиця, „Чи Ти мене Боже милий" муз. А. Гнатишина, соліст І. Зам'ятий, „Слава во вишних Богу" концерт ч. VI, муз. Д. Бортнянського. Всі точки були нагороджувані довготривалими оплесками. Хор співав при фортепіяновому супроводі Тетяни Поташко.

Танцювальний ансамбль „Сизокрилі" з Ню Йорку і дівчатка із „Зорепаду" виконали леґенду, присвячену трагедії в Чорнобилі, укладу Роми Прийми-Богачевської, до музики Вадима Гомоляка „Боротьба за волю". Аня Богачевська виступала в ролі України, героєм був Михась Левицький, в ролі Віри — Кеті Кабалєро, в ролі Надії — Олеся Бук, головним прокуратором був Михайло Вовк. В червоних одягах виступали каґебісти, що знущалися над українським народом. Символом свободи України був хрест, що його усунули каґебісти по довшій боротьбі. Але коли прийшло молоде покоління, тоді прогнано червоних напасників і хрест знову засіяв. Усі солісти вив'язалися зі своїх ролей по-мистецьки, а головно Аня Богачевська виказала свій талант до балету. Великою заслугою хореографа Роми Прийми-Богачевської є те, що вона використала народні танки для цієї історичної боротьби за вільну християнську Україну.

Після перерви „Сизокрилі" виступили з традиційним привітом. Вокальний ансамбль хору „Думка" під мистецьким керівництвом Михайла Лева виконав народну пісню в обробці М. Лева „В кінці греблі" і „Водограй" муз. В. Івасюка, при фортепіяновому супроводі М. Лева. Чоловічий хор „Думка" виконав „Ой літа орел" муз. обр. Г. Китастого, соліст М. Невмержицький і „Закувала та сива зозуля" муз. Ніщинського, соліст О. Гельбіґ. „Сизокрилі" виконали „Волинянку" у волинських народних одягах. Мішаний хор „Думка" проспівав „Туман хвилями лягає", сл. Т. Шевченка, муз. М. Лисенка, „Ой пливи, вінок", сл. Д. Луценка, муз. І. Шамо, „Карпати", муз. І. Шамо, соліст Віктор Шавель, „Пісню про Дніпро", сл. Т. Масенка, муз. П. Майбороди, солісти О. Новицька-Зам'ята і Борис Кекіш. На закінчення програми „Сизокрилі" виконали бравурно „Гопак", що був нагороджений гучними оплесками, і як і всі інші виступи танцювального і хорових ансамблів.

Вкінці вийшли на сцену всі виконавці програми, Наталка Кушнір подякувала їм, а діти вручили китиці квітів хореографові Р. Приймі-Богачевській, дириґентові С. Комірному і піяністці Тетяні Поташко. Оплескам не було кінця, бо всі виконавці вповні заслужили собі на них. Понад 1,500 осіб, у тому багато американців, заповнили простору залю. Було багато молоді й дітей. Прибули гості автобусом з Керґонксону, також з Ню Йорку, Ютики, Гадсону, Підсфільду і Ансонії. Голова Ярослав Кушнір і члени Комітету та його Комісій вложили дуже багато праці, щоб усе випало якнайкраще, за що належиться їм признання і щира подяка.

Завершенням святкувань Тисячоліття Християнства в Україні буде віднова Акту Хрищення, яка відбудеться в суботу, 21-го травня 1988 року в Конкорс — Емпаєр Стейт Плаза в Олбані.

Іван Дурбак

Управа...

(Закінчення зі стор. 1)

має виставка „Втрачені архітектурні пам'ятки Києва", яку тепер показують у Дітройті. Вона вже побувала у Вашінґтоні, Чикаґо, Філядельфії, Вінніпезі, Едмонтоні, Саскатуні та ще в кількох містах. У наступному році її показуватимуть у чотирьох містах Каліфорнії в Кольорадо і Пенсильванії. Надійшло прохання показати її в Римі під час урочистого відзначення 1000-ліття Християнства в Україні. Перше видання ілюстрованого каталогу виставки вже розійшлося, нині друкується друге.

Відзначено, що від дня народження Українського Музею він був двомовним: всі пояснення до виставок, каталоги й брошури були і є українською і англійською мовами. Тепер і в майбутньому треба дбати про те, щоб серед співробітників Музею були добрі знавці української мови.

Говорили про важливість співпраці з іншими українськими музеями Америки й Канади. Виставка „Історія української іміґрації в Америці" була б неможлива, якби українські музеї в Бавнд-Бруку і Стемфорді не дали фотографій із своїх колекцій.

Також обговорено справу збільшення членства в товаристві „Український Музей". Нині він має близько 1,700 членів з усіх штатів Америки. Вони є опорою Музею — підтримують Музей своїми членськими внескамки. Заплянована працювати над приєднанням нових членів. Відзначено велику допомогу Союзу Українок Америки у фінансуванні діяльности Музею. Відділи Союзу влаштовують у різних містах Америки „Дні Музею" з доповідями, концертами показом прозірок, виставками. Так вони полуляризують Музей і збирають для нього кошти. А їх потрібно багато. Саме будівництво нового будинку коштуватиме 10 мільйонів долярів.

На нараді обговорювали справу фінансування будівництва. Одна з учасниць наради сказала: „Якщо вирішили будувати новий будинок, треба рішуче взятися за збирання грошей". Очевидно в цьому напрямі працюватимуть Управа і співробітники Музею, також Комітет розбудови Музею: будуть звертатися з проханням пожертв до українсько-американських організацій і окремих людей, улаштовувати концерти й товариські зустрічі, дохід з яких буде призначений на будівельний фонд.

Нарада пройшла по діловому і дружньо. Учасники мали нагоду ближче познайомитися один з одним. Серед них були ентузіясти, що працювали для Музею з перших днів його заснування (11 років тому), були й люди, які приєдналися до „одержимих" пізніше — українці старшої, середньої і молодшої ґенерації, роджені в Україні, в Америці і в інших країнах світу.

Адресу Музею: Tre Ukrainian Museum, 203, Second Ave., New York, N. Y. 10003.

„Гельсінкі II"

(Закінчення зі стор. 2)

Білорусія і Україна, члени — основники ООН, були не тільки виключені з числа 35-ох підписувачів Кінцевого Акту в 1975 році, але їм не дозволено брати участи у післягельсінкських конференціях, не зважаючи на протести...

Все ж таки (ми віримо, що) прийде час на Гельсінкі II, коли вже не буде виключування чи дискримінації Білорусії й України та інших націй, тепер поневолених Москвою!"

Як стверджується в статті, „найголосніший протест у цій справі вийшов від екзильного Уряду УНР", що взяв теж у оборону Білорусію та інші під'яремні народи в СССР. Признання Урядові УНР за висунення концепції „Гельсінкі II" були теж і від інших екзильних діячів (напр. Мадярщини, Польщі, Литви тощо). Все ж — згідно з біблійною засадою „ніхто не є пророк у своєму краю" — ніякого відгомону не було щодо цього серед українських „правозахисних" груп. Задивлені й зайняті „правами людини" в СССР, вони вдоволялися акціями на захист одного чи другого дисидента, не вимагаючи від своїх представників у офіційних делегаціях піднесення справи України, Білорусії чи балтійських народів, як принципової справи допущення цих народів до гельсінкського процесу взагалі. „Ми малим ситі" писав свого часу Т. Шевченко в іншому контексті, але це ствердження можна добре застосувати й у випадку широкореклямованих акцій у справі „прав людини" українських діяспорних „правозахисників".

Як „канадець українського походження" підписаний кількакратно підносив питання участи України, Білорусії й балтійських країн у гельсінкському процесі перед офіційними канадськими чинниками, зокрема перед головою канадської делегації — амбасадором В. Бауером. Довші дискусії на цю тему він провадив із покійним сенатором П. Юзиком, що очолював Комісію Прав Людини при СКВУ. Дня 5-го листопада 1986 підписаний підніс цю справу в Відні в часі пресової конференції міністра Джо Кларка в канадській амбасаді. На жаль, усі ці заходи були безуспішні, Канада не підносила, як досі, проблеми України, Білорусії й балтійських держав на післягельсінкському форумі. Не робила цього й Америка, хоч у її делеґаціях були „американці українського походження" О. Дейчаківський, Ю. Куляс і ін. Якась дивна й незрозуміла інтерпретація Гельсінкського Кінцевого Акту з 1975 р. панує в умах офіційних і неофіційних учасників післягельсінкських конференцій: не зважаючи на провізії цього акту щодо суверенности, непорушности границь, зазіхань на чужі території й ін. — тобто справи принципового характеру, поґвалтовані червоною Москвою „аб ініціо" гельсінкського процесу — більшість часу й енергії на цих конференціях витрачається на „права людини" (т. зв. третій „кошик"). А тим часом „первородний гріх" Гельсінкського Кінцевого Акту з 1975 року — виключення України, Білорусії й балтійських націй залишається далі всилі.

Серед таких обставин єдино концепція „Гельсінкі II" може врятувати „мир і співпрацю" европейських держав і змити ганьбу цього гріха з 1975 року.

• • •

Гнучка...

(Закінчення зі стор. 2)

змінливости. В той час не було ніяких правил, пляну чи координації фінансових справ в міжнародній торгівлі. Не зважаючи на це, схему прийнято, хоч з неї не був ніхто задоволений.

Грошова тарифа обміну була така змінлива, що комерсанти мусіли звернутися до ринку за охороною несподіванок грошових змін. Назагал економісти дійшли до переконання, що гнучкість грошової системи має багато недотягнень, дуже велику чуйність на дійсну вартість продукту і тенденцію зволікання в конкуренції. Не була перфектною тафира цін, яку партнери мусіли час від часу зміняти. Але в той час Центральні банки мали більше впливу на фінансові рішення, і перш за все доставу грошей. У той час стабільність вартости гроша була залежна від забезпечення золотом, стандарт якого, правдоподібно, не буде привернений.

У такій ситуації гнучкий монетарний обмін залишиться ще якийсь час. Найбільш правдоподібно, що торговельні партнери погодяться на координацію фінансової політики одного з одним. Важною справою і далі залишаються торговельні дефіцити. Дискутанти висловлюють думки, що дефіцити, та всі інші фінансові трудноші будуть полагоджені тоді, коли теперішня грошова система буде більше удосконалена і координована, та більш консультативна.

Тридцятий день
золотого листопада,
це перша річниця
відходу у Вічність,
у Небесні Хороми
мого Невіджалуваного
ДРУГА ЖИТТЯ
та Незабутнього МУЖА
та БАТЬКА дітям

св. п. мґра прав

Володимира Працінського
ПОМИНАЛЬНІ БОГОСЛУЖЕННЯ

будуть відправлені

в неділю, 29-го листопада 1987 року

у соборі св. Софії в Римі;
у парафії св. Тройці — Помісної Української Католицької Церкви, Вашінґтон, Д. К.;
в Українській Православній Церкві св. Андрія Первозванного, Сільвер Спрінґ, Вашінґтон, Д. К.

•

В пам'ять Покійного Родина зложила 400.00 дол. на Будівельний Фонд Церкви св. Тройці.

Просимо пом'янути Померdroшого у своїх молитвах.

Дружина ЕМІЛІЯ ПРОЦІНСЬКА з Дітьми

ПОДЯКА

Оцим шляхом складаємо нашу найщирішу подяку всім, що висловили співчуття жалю і смутку, з приводу несподіваної смерти нашої Дорогої
МАМИ І БАБУНІ

бл. п. учительки

Іванни Середницької
Борушенко

та всім, що взяли участь у похороні, віддаючи таким чином останню пошану Покійниці.

Перш за все, сердечне почуття вдячности Високопреподобному о. Авґустинові Діткунові, пароховi української католицької церкви Різдва Божої Матері, за довершення похоронного чину і за прощальну промову, що була виявом особливої прихильности до Покійниці.

Наша вдячність о. Протопресвітерові Миколі Милусеві, настоятелеві Української Автокефальної Православної Церкви на Південну Америку, за участь у відправі похоронного чину.

Рівнож висловлюємо нашу подяку паням Павліні Милусь і Олені Якубів за першу поміч у нашому горі.

Складаємо подяку за надіслані вінці квітів від Українсько-Бразилійського Клюбу, Хліборобсько-Освітнього Союзу, Жіночої Організації при ХОС-і, Асоціяції Паранських Писанчарів, Фолкльорної Групи Барвінок, Департаменту Історії Федерального Паранського Університету, поетеси Олени Колодій, Ректора Федерального Паранського Університету, о. Протопресвітера Миколи Милуся з дружиною, учительки Надії Левчук Керечук, Родини Брилинських і Родини Андрія Чайки.

Зокрема дякуємо послові Паранського Сойму Рафаел Ґрекка де Маседо за прощальне слово, що було виявом великої пошани до заслуг Покійної супроти свого народу.

Щире спасибі всій українській громаді, як також бразилійським приятелям, що так численно взяли участь в похороні, а головно дириґентові Адамові Баранові і Хорам католицької церкви Різдва Божої Матері, православної церкви св. Димитрія та фолкльорної групи Барвінок, за так зворушливе відспівання Заупокійної Літурґії, якою прощали в останній шлях нашу дорогу Маму, Бабуню і Сестру.

Доньки — ОКСАНА І ЛЯРИСА
Внук — ОЛЕКСАНДЕР
сестри —
МАРІЯ МУДРИК з родиною
ТОСЯ ГОРОВІЦ з родиною
НАТАЛІЯ СИСАК з родиною
та дальша Родина в Бразилії, Америці, Канаді, Англії та Україні

Ділимося сумною вісткою з Рідними, Приятелями й Українською Громадою, що у вівторок, 10-го листопада 1987 р. в Куритибі, Бразилія, несподівано відійшла у Вічність на 81-му році життя

сл. п. учителька

Іванна Середницька
Борушенко

ПОХОРОННІ ОБРЯДИ відбулися в Куритибі, Бразилія. Усе життя бл. п. Покійної, на рідних землях, як рівнож в Бразилії було невпинною та невтомною працею на ниві українського народу для його добра і розквіту.

Безмірним горем прибиті:
доньки — ОКСАНА І ЛЯРИСА
внук — ОЛЕКСАНДЕР
сестри — МАРІЯ МУДРИК з родиною
ТОСЯ ГОРОВІД з родиною
НАТАЛІЯ СИСАК з родиною
та дальша Родина в Бразилії, Америці, Канаді, Англії та Україні

УКРАЇНСЬКА СВІТЛИЧКА ДОПОМАГАЄ БАТЬКАМ ВИХОВУВАТИ ДИТИНУ.

Автори книжок і видавництва, які бажають, щоб про їхні книжкові видання були в щоденнику поміщені бібліографічні нотатки, вістки й огляди, повинні присилати до редакції „Свободи" разом із двома примірниками даного твору також і адресу, де таку публікацію можна набути, та її ціну.

МИТРОПОЛИЧОМУ ХОРОВІ СПОВНИЛОСЯ 11 РОКІВ

Був рік 1976, зближався 41-ий Евхаристійний Конґрес. Думка створення більшого репрезентативного церковного хору кружляла не в одній голові, нерідко велися розмови на цю тему поміж дириґентами і хористами парафіяльних хорів. Думки дозрівали, розмови ставали частіші і більш конкретні. Аж сталося! На заклик і заохоту Владики Василя Лостена почав творитися хор. В короткому часі він об'єднав церковні хори Філядельфійського і Нюджерзького деканатів та начислював понад 200 співаків. Ентузіястом у праці з цим хором був дириґент св. Івана Хрестителя в Нюарку Михайло Добош. Хор виступав під назвою Об'єднані церковні хори Філядельфійської митрополії. Проби відбувалися в залі митрополичного собору у Філядельфії. У відносно короткому часі хор поборов труднощі з вивченням Служби Божої та церковних творів з українським текстом, і співав на всіх Богослуженнях 41-го міжнародного Евхаристійного Конґресу у Філядельфії. Дириґентами були: Осип Лупань, дириґент катедрального хору, і Михайло Добош, на зміну. Опікуном і дорадником хору був Владика Василь Лостен, а після його виїзду з Філядельфії о. шамб. Роберт Москаль. Піяністками хору були: на початку Лідія Бульба, а від 1980-го року Нуся Мельник і Дозя Сиґіда, а відтак Галя Мазурок-Рей, яка й донині з хором працює. З нагоди 41-го Евхаристійного Конґресу хор наспівав на платівку Службу Божу.

В 1977 році хор співав у митрополичому соборі архиєрейські Служби Божі для відзначення дати 22-го січня, для вшанування 85-ліття життя і 60-ліття священства Блаженнішого Патріярха Йосифа, також взяв участь у святкуванні 30-літнього ювілею Менор джуніор коледжу Сестер Василіянок у Дженкінтавні, в інсталяції Митрополита Йосифа Шмондюка у Філядельфії та в інсталяції Єпископа Василя Лостена у Стемфорді. 1-го травня 1977 року хор влаштував концерт Воскресних хорових творів у митрополичому соборі (дириґент О. Лупань і М. Добош).

8-го січня 1978 року відбувся концерт колядок і щедрівок у Філядельфії в залі централ гайскул, а 15-го січня в Нюарку в церкві св. І. Хрестителя. Хором дириґував запрошений дириґент Олександер Микитюк, який зробив оркестрацію і фортепіяновий супровід для колядок і щедрівок. І знову хор співав архиєрейські Служби Божі: в день національного свята 22-го січня і 19-го лютого 1978 року для вшанування 86-их уродин Патріярха Йосифа, та взяв участь у програмі в честь достойного ювілята. 17-го грудня 1978 року відбувся концерт колядок і щедрівок у Вашінґтоні в храмі Непорочного Зачаття Пречистої Діви Марії (заходами ГУ СУК „Провидіння", дириґент М. Добош). Цей концерт був повторений 16-го грудня 1979 року в Майнерсвіл (спонзор — парафія св. Миколая).

29-го квітня 1979 року відбувся концерт Воскресних творів у митрополичому соборі у Філядельфії, а 6-го травня в церкві св. І. Хрестителя в Нюарку (дириґент О. Лупань і М. Добош).

Великою подією в житті Української Католицької Церкви в 1979 році був приїзд до Філядельфії Папи Івана Павла II. Вже від довшого часу хор зростав, вільні місця на пробах заповнилися. Всіх полонила думка й бажання співати в катедральному храмі 4-го жовтня, під час привітання папи Митрополитом Мирославом Любачівським. Хор, який начислював тоді 300 співаків і ледве міг поміститися „на хорах" собору, співав папський гимн та інші церковні твори і своїм співом надав цілій церемонії більше краси і глибшого релігійного настрою.

Хор брав участь у церковних торжествах і Богослуженнях під час інсталяції Митрополита Мирослава Івана Любачівського, під час інсталяції Митрополита Стефана Сулика і під час хіротонії єпископа Роберта Москаля.

28-го лютого 1982 року хор виступав на святкуванні 90-ліття Патріярха Йосифа в музичній академії у Філядельфії.

12-го листопада 1983 року Об'єднаний хор взяв участь у програмі концерту з нагоди 25-річчя Митрополії Української Католицької Церкви в Америці. Концерт відбувся в Нортіст гайскул (дириґент О. Лупань, акомпаньятор Галя Мазурок-Рей). 27-го листопада 1983 року хор співав під час академії в пошану Слуги Божого Митрополита Андрея в залі церкви Христа Царя.

В тому часі хор значно зменшився. Із-за ускладнення в транспортації з далеких місцевостей на проби до Філядельфії відпав хор церкви св. Івана Хрестителя з Нюарку та ще деякі інші хори. Назва Об'єднані церковні хори втратила своє значення. На сходинах Управи її замінено на митрополичий хор.

26-го лютого 1984 року митрополичий хор співав Божественну Літургію в катедральному храмі і виступив у концерті, що його влаштовувало Патріярхальне товариство для відзначення 92-их роковин Блаженнішого Патріярха Йосифа.

В 1985 році почалася нова ера в діяльності хору. Під дуже добрим керівництвом нового, здібного дириґента Михайла Длябоги хор працює сумлінно, сповнений ентузіязму, який передає хористам дириґент.

1-го червня 1986 року митрополичий хор влаштував концерт клясиків української релігійної хорової музики в соборі Непорочного Зачаття, а 31-го травня 1987 року відбувся подібний концерт з більшою програмою в Українському Освітньому Культурному Центрі. Фортепіяновий супровід вела Галя Мазурок-Рей. Оба концерти, в програмі яких домінували славні концерти Дмитра Бортнянського, відбулися з наміренням звеличання 1000-ліття Християнства в Україні, і були під патронатом Владики Стефана Сулика, який є опікуном нашого хору.

Митрополичий хор складається з хористів повоєнної нової еміґрації і з нащадків давніших еміґрацій. Всі вони є довголітніми членами церковних хорів своїх парафій, багато з них читають ноти. Нотне письмо засвоїли собі ще в гайскулах, бо було в їх програмах. Є в митрополичому хорі також довголітні члени світських хорів, як чоловічий хор „Прометей" і колишній мішаний хор „Кобзар" з Філядельфії. Співаки мають свій стаж і досвід.

Буває, що в рецензіях на концерти митрополичого хору появляються невірні факти про хор. Хай ця коротка історія хору буде вияснeнням.

Митрополичий хор є тісно зв'язаний з нашим Тисячоліттям. В наступному ювілейному році він матиме 2-го жовтня свій концерт релігійної музики у Вашінґтонській катедрі, а 9-го жовтня виступить у спільному концерті з чоловічим хором „Прометей" і жіночим хором „Діброва" з Торонто, і чоловічим хором „Прометей" з Філядельфії, в супроводі симфонічної оркестри. Цей величавий концерт відбудеться в залі конституції у Вашінґтоні. Всі хори приготовляє Михайло Длябога.

При цій нагоді управа митрополичого хору проголошує набір нових співаків. Просимо молодь і старших з добрими голосами включитися в наші ряди. Не жалійте вашого часу, це лиш дві години в кожну п'ятницю на пробах, які відбуваються від 7:30 до 9:30 в залі церкви Благовіщення Пречистої Діви Марії, при 1206 Валлей Ровд у Філядельфії. Ми маємо співаків, які приїжджають з далеких околиць на наші проби. Наслідуйте їх! Станьте учасниками нашого великого релігійно-національного свята — Тисячоліття Християнства в Україні!

Ірина Райнер